

Bavariae Sanctae Volvmen ...

Rader, Matthäus

Monachii, M.DC.XXIV.

S. Carolomanvs Martelli Filius, Boiorvm Dominvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79699](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79699)

S. CAROLOMANVS.

Sum genus horum, caelestibus amula proles,
 Mille patrum fulgens stirpis imaginibus.
 Sanguis Heristalli, Martelli dia propago,
 Et patruus Magni. Quid tamen ista iuvant?

Ascotis par sum cultu, neq moribus impar,
 Hoc placet, e cunctis nil placuisse mihi.
 Pergito mortales, requiung per arma, per ignes
 Quovito, plus regnum deseruisse fuit.

S. CARO-

...
...
...
...

...
...
...
...

S. CARO

S. CAROLOMANVS

MARTELLI FILIVS. BOIORVM

DOMINVS.

Vnt qui Carolomanum è stirpe Agilolfingana Theodo-
num Boicæ quondam Principum oriundum tradant,
Carolo Martello patre Pipino auo, Anchiso proauo, S.
Arnulfo Pontifice Metensi abauo, Arnulfo atauo. Afo-
petto critauo, cuius pat. r Hugobertus fuerit, auus Vtilo Agilolfin-
gus & Palatinus Antuerpiensis; proauus Theodo primus princeps
Boiorum. Quanquam alij ab regibus Gallia Francorum eundem
descendere tradant, & principem gentis Pharamundū nominent.
In priorem sententiam eunt Goropius Becanus, Carolus Scribani-
us, lo. Heroldus & quos in ora supra laudaui: Auentinus parum
constanter loquitur. Altera opinio & certior scriptores plerōsque
Gallos habet sectatores, & nonnullos etiam Germanos, inter quos
est Fridericus Palatinus Rheni, Velferus, G. Scioppius. Sed vt Ca-
rolomanum origine Boium negemus, illumque Francis asseramus,
fuit tamen is Boicæ Dominus. Martello quippe fatis ex homi-
num cætu subducto, cum fratres Pipinus & Carolomanus hæredi-
tatem cernerent, Boica Carolomanum respexit. Nam Pipino Bur-
gundia, Neustria, Proûincia; Carolomano Austria (seu Austrasia
quæ hodie Lotharingia, prius Austria & Austrasia ratione V Vestriæ
dicta) Turingia & Boica cessit. In qua etiam non parum diu ver-
satus est Fruxini seu Frisingæ, vbi regia Boiorum id temporis fuit,
vñ Hundius in descriptione cœnobij ad S. Stephanum consecra-
tum siue V Veihenstephan monet. *Monasterium, inquit, Ordinis*
S. Benedicti positum in excelsio monte prope Frisingam, vbi olim fuisse dicitur ca-
strum Pipini Galliarum & Alemannie regis in quo postea etiam Carolomanus ha-
bitauerat, mons ille dictus Tetmons siue Thetonus mons, cuius amplissima fossæ ar-
cis magnificentiam adhuc hodie satis ostendunt. Et quæ sequuntur. Idem
in Eriberto fratre S. Corbiniani Episcopo Fruxinensi: Pipinus Caroli
M. pater (frater Carolomani) postquam Frisingam & superiorem Bauariam
contra Vtilonem regem occupasset, habitasse dicitur aliquot annis in alio excelsio-
re castro prope Frisingam in mote Tetmons dicto, ibidemq. sacellum construxisse in
honorem S. Stephani, quod in hunc vsque diem appellatur V Veihenstephan mo-
nastrum, latine quasi Stephani consecrati.

Anno Christi.

1555.

Gorop.

Scriban. in Orig.

Antwerp.

Velfer. l. 3. p. 358.

Auent. l. 4. p. 101.

Molan. de mil. sac.

Ducum Brab. c. 2.

Lapins de migrata

gentium.

Guicciardin. de reb.

Belg.

Lipsius.

Ioan. Herold. in ge-

neal. Palatin.

Atque

*Serar. in Mog. hist.
vita S. Bonif. p. 506.
& p. 579.*

Atque ut hæc defint, gessit bella in Boica, fuit sæpe in Boica & pontificum conuentus auctore B. Bonifacio Pontifice Moguntino Ratisponæ egit, ut meritò in censum Bauariæ Sanctæ veniat. Sed jam res ab illo gestas in acta mittamus. Anno altero à cura suscepti regni Carolomanus cum fratre Pipino Hunaldum Aquitanie Ducem à Franco deficientem bello superat, qui ad Vascones profugit, eodemque anno Theobaldus Almanniæ princeps dum defectionem molitur, celeritate fratrum oppressus est & in ordinem redactus. Anno 1000. Carolomanus auctoritate Zachariæ P. M. & S. Bonifacius indixere Reginoburgum seu Ratisponam conuentum minorum pontificum, in quo & ipse coram, cum Vulone Boiorum principe interfuit, edictumque reip. cum Ecclesiasticæ tum ciuili salutare promulgauit, cuius principium duntaxat hic fidei causa collocabo, cætera in Annalibus Boiorum & apud Surium cognosces. In nomine domini nostri IESU CHRISTI. Ego Carolomanus Dux & Princeps Francorum anno ab incarnati Domini septingentesimo quadragésimo secundo XI. Cal. Maij cum consilio seruorum Dei & optimatum meorum & piscopos qui in regno meo sunt, cum presbyteris ad concilium & synodum pro timore Christi congregaui, id est, Bonifacium Archiepiscopum, Burchardum, Reginfridum, Wittanum & Wiliboldum, Datauum & Adanum cum presbyteris eorum, ut mihi consilium dedissent, quomodo lex Dei & Christiana religio recuperetur & qualiter populus Christianus ad salutem animæ peruenire possit. Et quæ ibidem sequuntur nouendecim capita consilij.

1000. Celebrauit exin anno sequenti Listinis alterum, & tertium biennio post Moguntia. Indolem verò Carolomanus vera pietatis hausit à sancto pectore S. Bonifacij, ante cuius familiaritatem admodum rudis erat rerum diuinarum, uti S. Vilibaldus testatur. Serarius in vita S. Bonif. lib. 3. c. 14. p. 367. v. 16. Idem lib. 3. c. 18. p. 423. Fuldensem præterea fundum Sancto Bonifacio ad condendum coenobium liberali manu, quæ tria millia passuum ad omnes cali plagas Fulda complectitur, donauit. Iam sexennium Carolomanus prorex in administratione regni & prouinciarum cum Pipino traduxerat: iam populorum mores per pontifices & synodos composuerat: iam hostium contumaciam reduerat, Saxonas, Boios, Sueuos, Aquitanos compescuerat atque imperata facere coegerat, cum illum omnium rerum humanarum & fugientium pertesum cepit æternorum & immortalium cupido. Regno igitur Francorum & prouincijs omnibus fratri Pipino secundo loco nato, commissis, ipse Romam ad Zachariam pontificem cum

cem cum honestissimo Francorum comitatu properauit, multaq; eximia & regia dona D. Petro Apostolorum principi dedicauit, sacrisque initiatus à Pontifice in montem Soraetum secessit. Inciderunt hæc, uti, qui temporum rationes conscribunt, obseruauerunt in annum Christi N. 1555. nisi quod Baronius nobis ex literis Zachariæ Pontificis scrupulum inijcit, anno sequenti potius id videri contigisse. Sed fieri potest Carolomanum aliquandiu itinere hæsisse, diuertit enim ad S. Gallum, ut est apud VValfridum Strabonem, ibique ingentia prodigia sub illa ipsa tempora ad S. Gallumbam edita recognouit. Tum deinde cœptum persecutus iter Romam tanquam ex turbulento humanarum ærumnarum curarumque pelago ad sanctæ quietis portum applicuit, & in Soraete monte cœnobio constituto, cum delectis sodalibustriumphata omnis mundi vanitate, cælestem viuendi rationem instituit, annosque non paucos in eodem cælestibus pastus delicijs & melioribus inundatus gaudijs, quasi gustum quendam æternæ felicitatis cepit. Occurrit mons Soraetis via Flaminia Romam petentibus haud procul Veijs, nobilissimis poetarum Virgilio, Horatio, Silio laudatus. Vibius Sequester montem Phaliscorum nuncupauit, quod agri Phalisci ad mare vergentis initium esset, sacer olim Apollini Silio canente:

Haud procul & sacrum Phæbo Soraete frequentat.

Soraete dixit, ut Horatius:

Vides ut altâ stet niue candidum Soraete.

Hodie S. Siluestri mons audit, quod olim, priusquam Constantinus M. Christo iniciaretur, ibi pontifex Siluester abditus latitauit. Hic Carolomanus aliquot annis versatus, cum à popularibus & clientibus vltro citroque commeantibus, officij & honoris causa ob memoriam veteris domini & famam sanctitatis frequens adiretur, ferre non potuit suas cælestium contemplationum iucunditates à profana turba toties interpolari. Ergo generosus ille animus, inquit Baronius, qui calcato penitus mundo, sublimem Christianæ philosophiæ attingere conatus est verticem non sic induit monachum, ut vnâ simul principem intus latentem includeret, sed exiit penitus, ut nec signum quidem in se remanere passus sit veteris hominis in nouum nouo cum habitu in omnibus transformatus, procul abhorrens ab eo quod reprehendit S. Basilus in nobili quodam sed ignauo mundi contemptore: senatorem, inquit, perdidisti, monachum non fecisti.

Itaque communicato cum certo fidôque amico, quem à pue-

G

ro pro-

ro probum æquumque cognorat, consilio, noctu nullo vel cōscio vel sentiente Cassinum cum socio relictis omnibus corporis commodis, nudus nudum Christum secuturus profugit, vbi pulsatis foribus cum adeundi Petronacis antistitis de more copiam peteret, admissus, illico se ad genua patris ignotus abiecit, sicarium se professus & facinorosum, omnique scelere coopertum. Falsò, dices; atqui verè talem, seu verè seu falsò ille se arbitratus, quod multa bel- la gerendo multos mortales, quamuis jure belli occiderit, aliasque culpas, quibus nemo vacat, in se multas deprehenderit, de quibus reum se ipse peregit. Damnatu à præfule voti, in tirocinium admittitur, & cum comite suo, cella, pro more & lege D. Benedicti Sodalium, clauditur, atque hoc grauius in omni genere patientiæ exercetur, quo minus loco erat notus, claritudinem enim generis & ingentia honorum ac prope regia titulorum ac rerum nomina quàm occultissima habuit: Francum tamen se domo non negauit. Ita vertente anno positòque tirocinio, solennibus se votis Deo locoque dicta lege totum transcripsit. Interim vt vsus & officiorum vices ferunt, coquo ex ordine ad minister mittitur. Carolomanus magis ad imperia, quàm seruitia culinæ natus, pro sua tamen virili omnino studuit partes suas explere. Sed quia id genus hominum plerunque agreste, & præsertim in exteros, si quid imperij in alios accepit, & præfides religionum non attendunt; importunum; Coquus offendentem ex imprudentia noui muneris, non verbis tantum, barbarum in modum tractauit, sed colaphis etiam obiurgauit & verberibus sæpius atrociter multauit. Ad quas indignitates patientissimus Carolomanus alapis obiurgatus nihil respondit, nisi: Indulgeat tibi Deus frater & Carolomanus. Non intellexit homo barbarus, quorsum Carolomanum nominaret, nunquam enim nomen suum cuiquam prodiderat, & aliud acceperat in cœnobio, sed cum olim ab eodem atrocissimè caderetur, comes Carolomani ad eandem sortem designatus, pro rei indignitate accensus pilum, quo panis oleri miscendus terebatur, arripuit, humeròsq; coci non perfunctoriè contundens: Nec Deus, inquit, tibi parcat, serue nequam, nec Carolomanus indulgeat. Ille grauiter acceptus multo grauius de aduenis apud commune fratrum conquestus, omnes haud leuiter affecit, ingens quippe facinus interpretabantur hominem exterum in contubernium religiosum ex affectu humanitatis & commiserationis admissum, ausum inuadere domesticos, & tam immaniter in ipsum cœnobij altorem defauire. Raptus ergo extemplo in vincula, custodiebatur, donec postera luce in com-
mune

mune consulerent, qua poena tantum scelus esset vindicandum. Productus in medium postridie iussusque in cætu omnium de verberatione causam dicere, quam obrem in cœnobij ministrum & religiosum virum ita excanduisset, tamque grauius multasset; quia vidi, inquit, à seruo nequiore omnibus, virum meliorem & nobiliorem omnibus, quos terra alit, non solum indignissimis modis tractari, contumelijs vexari, sed colaphis etiam plecti & grauius plagis concidi. Hic multo magis in peregrinum hominem incitati, quod hospitem & exterum omnibus, quâ bonitate, quâ nobilitate, nec antistite saltem honoris causa excepto, auderet antepone. Ecquis ergo, inquit, est ille tam sanctus & illustris, quem tute nobis prædicas? Hic ille ad vltimam redactus necessitatem, quamvis haud ignoraret quàm ingratam præfenti Carolomano rem faceret, rem omnem eloquitur. Iste, inquit, est Carolomanus quondam rex Francorum, qui pro Christi amore regnum & gloriam mundi dereliquit: qui de tanta excellentia ita se humiliavit, vt modò à vilissimis personis non solum contumelijs afficiatur, verum etiam verberibus affligatur. Attoniti omnes hoc responso ad Carolomani vestigia proiecti ignorantiam excusarunt; veniamque precari magna veneratione coluerunt; sed ille vicissim cum lacrimis in terram fusus negauit se Carolomanum; socium metu perculsum hæc de se confinxisse. Excusat Baronius Carolomanum à vanitate dicti, quod non esset idem Carolomanus, qui fuerat olim Francorum princeps, Galliarum & omnis Germaniæ prorex, sed mutato nomine exuisset etiâ religionis causa seipsum, vt verè diceret, se non esse Carolomanum. Cæterum quamvis in magnam admirationem apud omnes domesticos venerit, Petronax tamen præfès cœnobij non otiosam voluit illius sub religioso cultu nobilitatem, sed cum ipsius ardens Deo placendi, sui que ipsius vincendi studium cognosceret ad exemplum omnis religiosæ disciplinæ ex norma legum ad omnem illum modestiam varijs officijs rerum vilissimarum occupauit. Nam pro opilionem gregem illi ouium domesticum quotidie in pascua ducendum, custodiendum, reducendumque commisit. Vsu venit vii secundum aliquot dies prædones gregem Carolomani inuaderent, vnâque & alteram conarentur auertere, quas ipse tanquam legitimus & nequaquam mercenarius pastor, & vi dicendi & viribus etiam conatus defendere, de me, inquit, quod placet statuere potestis, pecus tutelam meam commissum dum viuo rapi non patior. Ergo ab armento ad custodem versi omni veste spoliant, adeoque nudum

Dux, pro rege.

*Leo Ostiens. chron.
Castin. l. 2. c. 7.*

(tanta auaritiæ est improbitas) destituunt: sed Carolomanus illis demum femoralia extorsit, quibus pudorem & naturæ verecundiam tegeret, ne per populum cum suo grege integer incederet. Domum regressus cum Petronax præses cœnobij omnem ex eo rem ut acta erat cognouisset, ut perfectam eius patientiam exploraret, simulat, sibi vehementer displicere, quod se deuestiri spoliarique passus esset, segnem proinde & stolidum vocitare, nullique rei vtilem videri. Carolomanus verbera contumeliarum patienter ferre, nihil excusare, ut quod patiando præmij acquisierat, idem cumulare non excusando. Tectus iterum alio cultu, iussus est ad munus suum & ouium magisterium redire. Ducit ille rursum agnus agnos suos in lata camporum pascua, dumque domum in ouilia reducit, ager ex numero agnellus reliquorum cursum assequi non poterat. Veritus magister pecoris ne si tardius cum affecto pecore incederet, ad destinatum locum non tempore reueniret, agnam ouiculam ritu legitimi pastoris in humeros tollit, adeoque domum reportat, nec gratam sarcinam, quâuis fœdo lotij humore in via perfusus deponit. Quod ubi præfectus religiosorum Petronax intellexit, tum demum veram in tam sublimi & regio genere ac heroë, qui regna ante administrarat, exercitus ductarat, maxima bella gesserat, hostes omnes adeoque se ipsum, qui maximus est triumphus, vicerat, modestiam & submissionem admiratus à pastoritio munere ad horti culturam, ne otio, quod omnium religionum certissima pestis est, virtus aut obtorpesceret, aut certe hebesceret, transtulit. Iam annus quartus supra septingentesimum quinquagesimum à Christo nato, qui Carolomano fatalis fuit, agebatur, cum Aistulphus Longobardorum haud scio rex, an tyrannus, nullis pontificum beneficijs, maleficio posset abstinere placariue, vrgeretque vehementer Ecclesiam Romanam, Stephanus Pont. Max. ad Pipini regis Francorum Carolomani, ut supra cognouisti, germani fratris fidem confugit, & summis ab eo precibus contendit ut copias in Italiam duceret & Aistulphi tyrannidem coerceret. Quod ubi sensit Aistulphus, metuens regno suo, Carolomanum Cassini sanctissima quiete perfunctum ad Pipinum fratrem Gratiano quoque antistite iubente (nam Petronax jam decesserat) ne quid commune fratrum aliquid inde, ut sæpius antefactum erat, incommodi acciperet, aut in discrimen euerisionis cœnobij veniret, ablegauit, ut omnibus modis expeditionem Pipini in Italiam impediret. Carolomanus ut & suo præsidi satisfaceret, & regi monasterij causâ obsecundaret, profectus est in Gallias, remque

rémque palam & in speciem vehementer vrsit, vti historici non-
nulli tradunt, sed in priuatis consilijs alia omnia suasisse Baronio
videtur. *Est inquit, ille pretextus fuit proficiscendi Carolomani in Gallias* Eas. anno Christi
1000.
*vt renocaret Pipinum ab aduentu in Italiam, prout rex perfidus ab eodem exe-
gerat: haud tamen ex eius sententia curasse negotium existimamus, eo quod
cultor & studiosus esset Romana Ecclesia; sed vt barbari regis furore ab infe-
renda clade Casinensi monasterio abstineret, eam proficiscendi in Gallias caus-
sam adornauit, eo modo continens barbarum ne sciret in suos. Sed sicut foris
apparuit, ita historie ea cuncta mandata sunt, cum tamen secreta principum
haud pateant passim hominibus secundum illud Tobie: Sacramentum regis ab-
scondere bonum.*

Est proinde cur Anastasij verba in eam maximè partem acci-
pias; quam Baronius interpretatur, alioqui duriuscula lectori Ca-
tholico videbuntur, quando dicit: *Dumque illud coniunxisset, niteba-
tur omnino & vehementius decertabat, sanctæ Dei Ecclesiæ causas subuertere
juxta quod à præfate nec dicendo Aistulpho tyranno fuerat directus.* Sed ne
Carolomanus in Italiam & Cassinum infecta legatione redeundo
se & suam religiosam sodalitatem in discrimen & exitiū præcipita-
ret, communi vtriusque Stephani, inquam, Pont. Max. & Pipini
regis consilio, quod & Carolomanus approbasse videtur, in Gallijs
retentus est, & Viennæ in cœnobio paullo post extinctus, de quo
extat fragmentum Annal. Franc. anno 755.

Carolomanus autem
monachus in Vienna ciuitate remansit vnà cum Bernadana regi-
na, infirmus languebat dies multos & obiit in pace. Cuius corpus
Pipinus frater aurea clausum vna Cassinum remisit, vt, vbi religioſe
exercitationis laboribus erat fatigatus, ibi defunctus cōquiesceret,
donec cum delecto generis humani cœtu ad meliorem vitam re-
uocaretur. Annales Francorum incerti scriptoris sed antiquissi-

mi ex Pithœi edit. Lugduni decessisse narrant. Vixit

xvi. Calend. Septembr.

1000.

Martyrol. Canisij.

